NR. 19 - 25. OKTOBER 2013 - 148. ÅRGANG

LUTHERSK KIRKETIDENDE

1863-2013
150 ÅR

LEDER:
GRATULERER MED NY SALMEBOK!

ARTIKLER OG INNLEGG
HVA HAR PREGET OG PREGER DEN KIRKELIGE DEBATTEN?
BARE *ÉN* SAU?
HVA SKAL KRISTNE MENE OM LIVETS OPPRINNELSE?
"HALLELUJA TOMORROW?"
HELHETLIG ELLER ENHETLIG LEDELSE?

JUBILEUM
MØTE I NORDMØRE PRESTEFORENING

SØNDAGSTEKSTEN
4. SØNDAG I ADVENT
JULAFTAN
JULENATT / OTTESANG

GRATULERER MED NY SALMEBOK!

Første søndag i adventstiden innføres *Norsk salmebok 2013* til bruk i Den norske kirke. Det er grunn til å gratulere med begivenheten. Når en ny salmebok tas i bruk, er det nesten 30 år siden den forrige ble tatt i bruk i 1985. Da hadde det gått omlag 60 siden utgivelsen av forgjengerne Landstads reviderte salmebok i 1924 og Nynorsk salmebok i 1926. I en tid med raske endringer er ikke 30 år for kort levetid for en salmebok. På tross av utgivelsen av tilleggssalmeboken Salmer 1997 var tiden inne for en ny versjon der nye salmer er tatt inn, og mindre brukte salmer er tatt ut. I tillegg har den nye salmeboken en større sjangerbredde enn de forrige bøkene.

Det lå en lang prosess bak da Kirkemøtet i april i fjor vedtok den nye salmeboken. Saken var også gjenstand for omfattende debatt, blant annet i Luthersk Kirketidendes spalter. Selv om det fortsatt vil være ulike meninger om de veivalg som ble tatt, er tiden nå inne for å se framover og gripe fatt i de muligheter den nye salmeboken gir.

Innføringen av en ny salmebok gir muligheter, men innebærer også en risiko for svekkelse av salmebokens stilling generelt. I en tid der mange menigheter bruker projektor eller trykte programmer, er faren at kirkegjengere ikke får stifte bekjentskap med salmeboken mellom to permer. Det er etter min mening viktig at ikke trange kirkebudsjetter fører til at salmebokens rolle som liturgisk bruksbok svekkes.

At salmeboken er til stede i kirken, er også en forutsetning for at den blir å finne hjemme hos folk. Mange har erfart at salmeboken ikke bare er en bok for gudstjenesten, men også for bruk i personlig andaktsliv. Både i glede og i sorg kan salmene gi innhold og form til troen. Det er ikke tilfeldig at den nye salmeboken har undertittelen "For kirke og hjem".

I en luthersk kirke er salmeboken ikke hvilken som helst bok. Siden reformasjonen har menighetssangen vært en sentral del av gudstjenestelivet. I felles sang involveres kirkegjengerne som aktive deltakere på en unik måte. For å kunne delta er det både viktig at man har tilgang til teksten (f.eks. ved å holde salmeboken i hånden), og at man behersker melodien. For at salmeboken skal bli en levende bruksbok, er det viktig at den synges inn. Ikke minst er det viktig hvordan nytt stoff introduseres.

> Salmeboken er viktig som læredokument og kilde til kristent tro og liv

Men salmeboken er viktig også som læredokument og som kilde til kristen tro og liv. Her formidles kristen tro og erfaring på en solid og variert måte, av forfattere fra ulike tidsaldere og epoker i kirkens historie. Nettopp kombinasjonen av gammelt arvegods og nyere uttrykk bidrar til å gjøre salmeboken til en sentral formidler av kirkens levende tradisjon. Selv om nyere lovsangsvers kan ha sin verdi, kan de ikke måle seg med salmeskatten når det gjelder læremessig substans og dybde. Med sitt stoffutvalg står den nye salmeboken i den samme tradisjon som sine forgjengere, men utfolder samtidig denne tradisjonen på en enda rikere måte. La oss be og arbeide for at Norsk salmebok 2013 bidrar til rikdom i trosliv og gudstjenesteliv!

HARALD HEGSTAD
HARALD.HEGSTAD@MF.NO

HVA HAR PREGET OG PREGER DEN KIRKELIGE DEBATTEN?

INNLEGG VED LUTHERSK KIRKETIDENDES JUBILEUMSSEMINAR 25. SEPTEMBER 2013

AV PRESES I BISPEMØTET, BISKOP HELGA HAUGLAND BYFUGLIEN
HELGA.HAUGLAND.BYFUGLIEN@KIRKEN.NO

Luthersk Kirketidende har vært et viktig forum for debatt i 150 år. Det kan vi feire med stor glede. Det gir mulighet til en refleksjon over den kirkelige debatten som er nødvendig for kirken, og bidrar kanskje til å skape et bedre debattklima for kirken i fremtiden.

INNLEDNING

Spørsmålet som danner overskriften for mitt innlegg, er det selvsagt umulig å gi et entydig svar på. Det finnes jo ikke ett enhetlig debattklima i kirken. Det finnes heller ikke én debatt. Ulike debatter har ulike særpreg. Noen debatter er viktige uten å være særlig krevende, for vi lever ganske godt med meningsforskjeller. Det er ikke med nødvendighet grunne debatter, men har tema som gjør det greit med ulike oppfatninger. Men andre er veldig vanskelige, også fordi de berører noen grupper av personer, som gjør at de kan oppleve å bli objekter for andres bibeltolkninger.

Likevel vil jeg spørre: Lar det seg kanskje gjøre å fange opp noen typiske trekk, eller noen eiendommeligheter, ved de kirkelige debattene? Jeg vil i dette bidraget trekke fram to debatter som jeg mener har noen slike felles utviklingstrekk, nemlig debatten om kvinners prestetjeneste og debatten om homofilt samliv, inkludert ekteskapsforståelse. På en særlig måte har disse to debattene preget norsk kirkeliv de siste 60 årene. De forteller oss noe om hvordan kirkelig diskusjoner har en tendens til å utvikle seg.

For meg er disse debatten særlig interessante fordi jeg selv har stått og står midt oppe i begge. Den ene er vel mer eller mindre tilbakelagt, nemlig kvinneprestdebatten; den andre pågår med full styrke.

Kan vi si noe om hva som har stått sentralt i de to debattene? Har de noen felles utviklingslinjer?

DEBATTEN OM KVINNELIGE PRESTER.

La meg begynne med debatten om kvinnelige prester. For to år siden, i 2011, feiret vi 50-årsjubileum for den første kvinnelige presten i Den norske kirke. Det ga oss anledning til å reflektere over debatten. I 1961 ble Ingrid Bjerkaas, som første kvinne, ordinert til prest i Vang kirke i Hamar bispedømme av biskop Kristian Schjelderup.

Årene som har gått siden den gang, har ikke bare vært en 50 års historie om kvinnelige presters tjeneste i Den norske kirke. De har også vært en 50 års historie med stor strid og intense debatter som har bølget, men som var merkbar langt inn i 90-tallet.

Debatten var på ingen måte ny i 1961. Men med en aktiv forberedelse til den første kvinnelige ordinasjon økte temperaturen betydelig. Dette får vi et tydelig signal om nettopp i Luthersk Kirketidende nr. 5/1961. I dette nummeret finner vi en uttalelse fra seks av ti biskoper i Den norske kirke, hvor det blir tydelig slått fast at de *"fant det umulig å forene kvinnelig preste-*

tjeneste med Det nye testamentets grunnholdning og med dets direkte utsagn".

Luthersk Kirketidende var med andre ord en naturlig og sentral arena for debatten om kvinnelige prester. I samme nummer kan vi da også lese følgende utsagn fra bladets redaksjon: *"Hadde kirken fått rå seg selv og handlet ut fra de prinsipper som må være grunnleggende i en kristen kirke, ville vi ingen kvinnelige prester ha fått."*

Begge utsagnene signaliserer at debatten om kvinnelige prester på 60-tallet var preget av harde fronter, sterke meninger og tydelige "ja"- og "nei"-standpunkter. Det store flertallet var uten tvil å finne på "nei"-siden, noe uttalelsen fra biskopene avdekker. Da bølgen etter ansettelsen av den første kvinnelige presten hadde lagt seg, ble det imidlertid forholdsvis stille om kvinneprestspørsmålet.

På 70-tallet tok likevel debatten seg opp igjen og fikk ny fart og giv. Bakgrunnen var at lærerrådet ved MF i 1972 avga en uttalelse om saken. Uttalelsen var delt. Det oppsiktsvekkende var at flertallet denne gangen, bare 11 år etter ordinasjonen av Ingrid Bjerkaas, åpnet for kvinnelig prestetjeneste. Konklusjonen var at ingen av de teologiske innvendingene som tidligere var gjort gjeldende, var sterke nok til å begrunne et prinsipielt forbud.

Som student på Menighetsfakultet på 70-tallet var jeg som kvinne selv en del av stridens kjerne. Debatten om kvinnelige prester var ikke en debatt jeg betraktet fra utsiden. Det ble debattert og tematisert i kantine og auditorium. De markerte professorene var ikke på vår side – vi syntes det var deilig med Edvin Larsson som sto opp for oss, mens forelesninger om egg- og sædcellers bevegelser for å begrunne underordning var svært provoserende. Likeledes var "store" studenters argumenter omkring "kefalestrukturen", Jesus som hode for kirken og mannen som hode for kirken, vanskelig å debattere.

Debatten, som de fleste tunge kirkelige debatter, handlet for mange av oss om en dobbel lojalitet: På den ene siden handlet det om å holde kirken sammen, om å skape enhet, om å være "bibeltro". Vi som var kvinner på MF, valgte å ta hensyn. På den andre siden handlet det om å forholde seg til det vi opplevde som maktbruk av Bibelen – å bli objektivert av menns tolkninger. Og det dreide seg også om vår egen opplevelse av kall, og av den positive likestilling i samfunnet. At allmenheten heiet på oss, var godt, men ikke bare det. Det kunne være fristende med billige poeng. Særlig fristende var det for oss som hadde vår lojalitet til Menighetsfakultetet og bevisst valgte å studere her, og som var og er tydelige på teologien vi lærte her.

Det er lett å glemme at spørsmålet om kvinners prestetjeneste var løftet opp som "testfrågan", prøven på bibeltro kristendom. Til tross for et spenn i synet blant lærerne på MF, foregikk der en lavmælt debatt som vi studenter – og andre – ikke fikk del i.

Vi kan i dag konstatere at vi i dag er et annet sted – og kirken vår har til i dag maktet å romme ulikhetene i synet på kvinners prestetjeneste. Det er jeg glad for. Men i blant lurer jeg på om mange har glemt hvor hard argumentasjonen var, og hvor tilsynelatende enkelt det ble for noen å skifte syn.

DEBATTEN OM HOMOFILI

Hva preger så debatten om homofilt samliv? Til forskjell fra kvinneprestdebatten er debatten om homofilt samliv på ingen måte et tilbakelagt stadium i vår kirke. Vi står tvert imot midt opp i den. I februar dette året leverte et utvalg nedsatt av Bispemøtet rapporten *Sammen. Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv.* Rapporten gav nytt liv til debatten om samliv og ekteskap i Den norske kirke.

Den direkte bakgrunnen for arbeidet i utvalget var ekteskapsloven som trådte i kraft 1. januar 2009, og som ga adgang til likekjønnede par å inngå ekteskap. Den fikk blant annet som følge at partnerskapsloven ble opphevet, med den konsekvens at ekteskap i dag er eneste offentlige samlivsordning også for homofile.

Som kirkelig leder erkjenner jeg at det ikke er enkelt å gi sin tilslutning til å anbefale kirken å vedta liturgi som åpner for likekjønnet ekteskapsinngåelse i vår kirke. Beskyldninger om å bedrive vranglære og formidle ubibelsk og uluthersk teologi sitter løst, i tillegg til trusselen om at det

vil splitte kirken. I en lederartikkel i Dagen leser vi blant annet følgende:

> *"Selv om det liberale flertallets intensjoner på mange måter kan være gode, kommer vi ikke bort fra at tolkningen bærer mer preg av bortforklaringer enn av tekstutleggelser. Dette svekker Den norske kirkes bibelske forankring."*

Her trues det med at det vesentligste står på spill. Det viser ikke noen forståelse for dilemmaene, og det er kraftig makt i språket.

Og videre i en artikkel i Vårt Land skriver generalsekretæren i Normisjon:

> *"Utvalget setter spørsmålstegn ved og knytter tvil til de bibelske tekstene. (…) Den lutherske lære om at Skriften både er klar og tilstrekkelig for tro og liv svekkes betydelig. (…) Vi vil sterkt oppmuntre alle lutherske ledere i folkekirken, frikirkene og organisasjonene til å holde fast ved klassisk bibelsk og kirkelig veiledning i forkynnelse og sjelesorg. Tjen frimodig uten å la dere forme av den holdningen til Bibelen som utvalget viser."*

Utsagnene viser at debatten om homofilt samliv fortsatt er preget av harde fronter og sterke meninger. I likhet med debatten om kvinnelige prester har debatten om homofilt samliv en tydelig "ja"- og "nei"-side – det er vanskelig å nyansere, selv om der er nyanser på "begge" sider.

Debatten om homofilt samliv er derfor særlig vanskelig. Faren er at den fort kan ende opp med å polarisere kirken. Som i kvinneprestdebatten handler det for egen del om en dobbel lojalitet. På den ene siden ønsker jeg en debatt som holder kirken sammen, og som ikke ender med splittelse. Jeg vil bestrebe meg til det ytterste med å gi det andre synet rom, og vil alltid gjøre det. På den andre siden ønsker jeg en debatt som tar på alvor at dette ikke bare er teologisk debatt, men handler om enkeltmennesker – og ikke glemme det av syne.

ENDRET DEBATTKLIMA

Når det gjelder debatten om homofilt samliv, mener jeg at den har et annet preg i dag enn for 10–15 år siden. Frontene var uten tvil preget av sterkere motsetninger tidligere. Kirkemøtevedtaket fra 2007, som ga støtte til biskoper når det gjelder vigsling av homofile i partnerskap, var svært viktig.

Luthersk Kirketidende er eksempel på endret debattklima. I etterkant av at samlivsutvalget leverte sin innstilling i februar, var det naturligvis en debatt om temaet også i Luthersk Kirketidende. Redaktør Harald Hegstad og utvalgsmedlem Svein Aage Christoffersen skrev debattinnlegg preget av dialogisk tone; det samme preget bidraget fra utvalgsmedlem Svein Olaf Torbjørnsen.

Det gir meg tro på at kirken vil overleve debatten om samlivsspørsmål i framtiden, slik den kom velberget gjennom debatten om kvinners prestetjeneste. Jeg vil kjempe for at det i den pågående samlivsdebatten, som i debatten om kvinners prestetjeneste, blir gitt rom for å hevde sitt syn og praktisere det.

FELLES UTVIKLINGSTREKK?

Det finnes flere likhetstrekk i de to debattene. Med fare for å forenkle vil jeg løfte frem følgende:

1. Begge debattene har vært og er preget av tydelige ja- og nei-fronter.
2. Begge debattene viser at styrkeforholdene mellom ja- og nei-siden og hvem som har representert de respektive syn, har gjennomgått store endringer. Både på fakultetene, særlig MF, og i Bispemøtet har man beveget seg fra et overveldende nei i begge debatter: Det ble et overveldende ja i kvinneprestspørsmålet. Flere og flere sier også ja til homofilt samliv.
3. Innen kirken har begge debattene dreid seg om en dobbel lojalitet: Lojalitet til Bibel, bekjennelse og klassisk luthersk skriftforståelse på den ene siden. Lojalitet til fornyet forståelse av komplekse spørsmål, fornyet tolkning av Bibelen og oppmerksomheten på erfaringene fra dem som opplever at kirken rommer dem.
4. Begge er viktige symbolsaker i allmenheten og kommuniserer om kirken er en kirke for alle, og hvordan kirken er åpen og inkluderende.
5. Det er også viktige symbolsaker for kirken og det kirkelige fellesskapet internt og er ofte

brukt som tegnet på bibelsk eller tidstilpasset kristentro.

Kirkelige debatter om viktige lærespørsmål er vanskelige og intense. Det må vi ta på alvor. Det finnes ulike meninger, og vi må gi rom for disse ulikhetene. I 150 år har Luthersk Kirketidende gitt spalteplass til meningsutveksling. Viktige spørsmål det er uenighet om, har vært drøftet på en saksvarende måte. Jeg håper at Luthersk Kirketidende også i framtiden vil spille denne viktige rollen i vår kirke.

ARTIKKEL

BARE *ÉN* SAU?

EUROPAKONFERANSEN FOR SJELESORG BLANT HØRSELSHEMMEDE 2014
AV MIKAEL HENNING, KYRKOHERDE OG PRESIDENT FOR IVSS-CHURCHEAR
MIKAEL.HENNING@SVENSKAKYRKAN.SE

Bare *én* sau? Konferansetemaet henter sin inspirasjon fra Jesu liknelse om sauen som ble mistet og funnet igjen. Styret i IVSS-Churchear har valgt denne liknelsen som gjennomgangstema for konferansen som finner sted i Kraków fra 21. til 25. august 2014, fordi vi er redd for at hørselshemmede i stor grad risikerer å bli utestengt fra fellesskapet i menighetene. Spørsmålet om hvordan vi kan bygge menigheter der hørselshemmede, døvblitte og normalthørende kan føle seg hjemme og trives sammen, er derfor særdeles viktig.

Bare *én* sau? Konferansetemaet er ment til ettertanke. Hva tenker du når du hører disse ordene? Vi har mye å snakke sammen om!

Samlingen i Polens historiske hovedstad er også tenkt å være dager til å treffe mennesker – treffe mennesker du aldri har truffet før, og gamle venner – men også til å bli kjent med et land med en særdeles rik historie og kultur.

Vi forbereder fordrag og seminarer, men mener at også samtalen i mindre grupper er viktig. Vi ser med forventning fram til hva alle som kommer for å være sammen med oss på konferansen, kan bidra med av idéer og innspill.

Vi skal også gjøre oss kjent med byen Kraków, Polens historiske hovedstad, en by som står på UNESCOs kulturelle verdensarvliste. I senere år har Kraków med sine 760.000 innbyggere vært mest kjent som hjembyen til Karol Wojtyla, pave Johannes Paul II. Vi gleder oss over å ha Polen som vertsland og inviterer både medlemmer av IVSS-Churchear og andre interesserte til å komme hit.

Ikke *én* sau! Herren vil ikke at en eneste skal gå tapt. Hvert eneste menneske – også de hørselshemmede – er elsket og verdifull for ham. Slik skulle det være for oss også.

Velkommen til en spennende og viktig konferanse i Kraków!

For mer info og evt. påmelding henvises det til IVSS-Churchears hjemmeside: www.curchear.org.

HVA SKAL KRISTNE MENE OM LIVETS OPPRINNELSE?

AV KJELL JOHANNES TVETER, PROF. EMER., DR. MED.
K-TVET@ONLINE.NO

Kristne er enige om at Gud skapte universet. Derimot er kristne ikke enige om livets skapelse og utvikling. Her er det tre ulike syn:

1. Ung jord-kreasjonisme. Det er internasjonalt en stor bevegelse som tar Genesis bokstavelig.
2. Kristen-darwinismen forsøker å binde bro mellom tro og vitenskap. Siden den rådende vitenskap går ut fra at livet oppsto av seg selv, mener toneangivende kristen-darwinister også det. Evolusjonslæren mener også at alt liv stammer fra en felles urcelle, og at livets mangfold utelukkende beror på blinde ikke-styrte mekanismer som mutasjoner og naturlig seleksjon. Gud er altså fraværende. Det er også et utbredt syn blant kristne biologer.
3. Det tredje alternativ utgjøres av Intelligent Design (ID), som er en ung vitenskapelig retning.

ID mener naturen viser tegn på intelligent aktivitet. I løpet av de siste årtier har vår kjennskap til livet og livsprosessene økt betydelig. Vi vet i dag at alt som skjer selv i den enkleste celle, styres av informasjon som finnes i DNA. Det enkleste liv vi kjenner, har 159.662 bokstaver i sitt DNA. Ditt og mitt DNA består av 3,2 milliarder – det gjentas: 3,2 milliarder – bokstaver i hver eneste celle vi har i kroppen vår. Det svarer til at én enkelt menneskecelle har en informasjon som tilsvarer cirka 5.000 bøker hver på 400 sider. Et språk bygges opp av bokstaver som må komme i rett rekkefølge for å danne mening. DNA inneholder all informasjon livet er avhengig av: Oppskrifter, kommandoer, beskjeder, instrukser, kontrollsystemer, signalsystemer. Darwinister må mene at denne informasjon er blitt til gradvis og tilfeldig over millioner av år. Deres ideologi krever det. ID mener på den annen side at biologisk informasjon må være resultat av intelligent kausalitet.

Tilfeldighet makter ikke å lage riktig rekkefølge verken av 160.000 eller 3,2 milliarder bokstaver, slik at det dannes et meningsfylt språk. Mutasjoner skaper ikke ny informasjon; mutasjoner er som en trykkfeil og ødelegger informasjon.

Det har nylig kommet en bok som gir en svært god up-to-date oversikt over hva ID står for. Boken er skrevet av Stephen C. Meyer som er leder for verdens fremste ID-senter. Tittelen er *Darwin´s Doubt. The explosive origin of animal life and the case for Intelligent Design.*

Jorda vår er dekket ytterst av mange sedimentlag som danner jordskorpen, som man regner er blitt til i løpet av millioner av år. Et av disse lagene heter Jura, og vi ble kjent med det formodede liv der i filmen "Jurassic Park". Et av de dypeste sedimentlag heter Kambrium som er cirka 550 millioner år gammelt. I de forskjellige lagene finnes rester av tidligere liv i form av fossiler. Kambrium utmerker seg ved at der opptrer det første flercellede liv. Denne boken som er på nesten 500 sider, handler utelukkende om de tegn på liv man finner i Kambrium.

Det som særmerker Kambrium, er at det i løpet av meget kort tid kommer en rekke nye, helt ferdigutviklete dyrearter i fossilmaterialet. Denne tiden er så kort at det ikke er mulig for evolusjonære mekanismer å forklare oppkomsten

til alle disse dyreslag. Denne akutte tilsynekomst av fossiler kalles for den kambriske eksplosjon. Videre er det karakteristisk at disse dyr dukker opp i Kambrium uten at det finnes forløpere for dem. Dette er også stikk i strid med evolusjonslæren. Man skulle forvente å finne forløpere for alle disse nye dyreslag. Men det finner man ikke, verken i Kambrium eller prekambrium.

Charles Darwin visste om de problemer fossilene i Kambrium medførte for hans teori. Men han regnet med at fremtidig forskning ville løse problemet. Det motsatte har skjedd. Man har nå funnet store mengder med Kambrium-fossiler, men aktuelle forløpere for disse fossiler utmerker seg ved å være totalt fraværende. Denne mangel på aktuelle forløpere har lenge utgjort et av de største problemer for evolusjonslærens troverdighet.

Den første del av boken beskriver de kambriske fossiler og de mislykkede forsøk paleontologer og biologer har gjort for å gi en troverdig forklaring på mysteriet. Den mest kjente blant disse teorier var "punktert likevekt", fremmet av paleontologen S. J. Gould. Men etter Goulds død har hans teori mistet sin kraft og er også avgått ved døden. Den andre del av boken beskriver hva som skal til for å bygge et helt nytt dyr. Vi vet i dag at en slik eksplosjon av nye, fullt utviklete dyrearter krever massiv tilførsel av ny biologisk informasjon. Spørsmålet blir da om de evolusjonære mekanismer mutasjoner og naturlig seleksjon kan gi en troverdig forklaring på opprinnelsen til denne nye komplekse og spesifiserte informasjon. Denne informasjon finnes i DNA, og består av et språk bygd opp av sekvenser med kodet informasjon.

Skal den moderne neo-darwinisme overleve, må den kunne bevise at tilfeldige ikke-styrte, naturlige mekanismer kan skape denne genetiske informasjon. Meyer dokumenterer på en troverdig måte at evolusjonslæren ikke makter å gi en slik vitenskapelig begrunnet forklaring. Han gir en oversikt over den aktuelle forskning og viser at de mutasjoner som er påkrevet for å kunne gi en makroevolusjonær forandring – det vil si som skulle kunne forklare opprinnelsen til en ny dyreart – må skje tidlig i fosterlivet. Men disse mutasjoner fører enten til fosterets død eller gir misdannelser som er så uttalte at de er uforenlig med liv. Mutasjoner senere i fosterlivet gir ikke grunnlag for makroevolusjon, siden de kun bevirker mer beskjedne forandringer.

Det er ingen uenighet om den kambriske eksplosjon. Det er altså ingen uenighet om vitenskapelige data. Det som det blir uenighet om, er tolkningen av de foreliggende data. Evolusjonslæren baserer seg utelukkende på naturlige årsaker. Evolusjonslæren fornekter intelligente årsaker i naturen. Evolusjonister må derfor gi uttrykk for at den informasjon som er en nødvendig forutsetning for opprinnelsen til alle de nye dyrearter i den kambriske eksplosjon, har oppstått ved effektene av tilfeldige naturlige årsaker.

Ved abduktiv logikk baserer man seg på det vitenskapelige prinsipp "den beste forklaringen". Og "den beste forklaringen" på opprinnelsen til den store mengde med ny biologisk informasjon som må ha skjedd i Kambrium, er intelligent aktivitet. Vi vet nemlig alle fra vår egen erfaring at all informasjon vi mennesker kjenner til, kommer fra en intelligens. Nå vet vi at slik biologisk informasjon er spesifisert, kompleks og funksjonell. Det vil si den inneholder all den detaljerte informasjon livet trenger for å eksistere – med oppskrifter, kommandoer, beskjeder, kontrollsystemer for de utallige biokjemiske prosesser som finner sted i den enkelte celle som organismer består av. Vi vet at livet i selv den enkleste organisme vi kjenner, er langt, langt mer komplekst enn noe vi mennesker klarer å produsere. Moderne biologi er studiet av det informasjonsstyrte liv. Selv den mest avanserte datamaskin blir som en smågutt sammenliknet med én hjernecelle. Livet sier oss altså at informasjon styrer materien. "Mind" kommer før "matter".

Etter å ha studert relativt grundig forhold knyttet til livets opprinnelse og utvikling de siste 4 år, har jeg erfart at ledende norsk kristenhet er darwinistisk. Teologiske fakulteter og høyskoler doserer at livet har oppstått av seg selv. Men det finnes ikke vitenskapelige fakta som dokumenterer det. Den kambriske eksplosjon forklares best med skapelse. Hvis norsk akademisk

teologi og Den norske kirke ønsker å være troverdige og pålitelige i dette avgjørende spørsmålet, kommer man ikke utenom å behandle Stephen C. Meyers bok "Darwin´s Doubt" inngående, redelig og ærlig. Dette er ikke en bok ledende norsk teologi rolig kan legge bort. Den krever å bli behandlet seriøst – selv om den bryter med dagens konsensus som har sin basis i ateistisk naturalisme.

Samtidig vil jeg også nevne den ateistiske filosofiprofessor Thomas Nagels bok *Mind and Cosmos. Why the Materialist Neo-Darwinian Conception of Nature is Almost Certainly False.* Nagel avviser fullstendig at livet kan ha oppstått ved naturalistiske mekanismer. Han argumenterer bl.a. sterkt for at menneskets bevissthet, rasjonalitet, moral og kognitive evner er uforenlig med darwinismen. Derfor virker det betimelig og aktuelt at skapelse blir et tema for både bispemøte og kirkemøte. Ledende institusjoner innen norsk kristenhet bør ta stilling til om den fortsatt kan dosere evolusjonslæren som sannheten om livet og dets mysterium.

ARTIKKEL

"HALLELUJA TOMORROW?"

AV AUD SISSEL NERHUS, FENGSELSPREST
SISSEL.NERHUS@GMAIL.COM

OM MENIGHETSUTVIKLING I FENGSEL

Fengselsgudstjenester har lenge vært tilpasset situasjon, romforhold og sikkerhetsordninger i de ulike fengslene. I Bergen fengsel må de to fengselsprestene ha avdelingsvise gudstjenester, og de har årlig over hundre gudstjenester. Her i Åna fengsel på Jæren må vi dele de ti avdelingene i to faste grupper, og tiden vi har til rådighet søndag formiddag, er 10.15–11.40 Innsatte på Åna er alle menn fra 18–75 år, med gjennomsnittsalder på 30 år. I en tidligere spørreundersøkelse sa innsatte at lystenning, fellesskap, kirkekaffe og stillhet/høytid var viktig. De søndagene vi har gudstjenester, har vi valgt en løsning hvor gruppene annenhver gang får tilbud om "Morgensang" kl.10.15 (kort gudstjeneste uten kirkekaffe) eller "Gudstjeneste med kirkekaffe" kl.10.45. Da vi startet med denne delingen for omkring to år siden, trodde vi at det ville bli en forskjell i frammøtte om det ikke var kaffe eller ikke. Det er det ikke blitt, og den korte morgensangen samler like mange. Gudstjenesteformen har slitestyrke og bærekraft, og det kommer omtrent like mange innsatte søndag morgen som på konsert en kveld i uken.

Innsatte kommer fra alle verdensdeler, og de snakker ulike språk. Vi har alltid en del på gudstjenesten som ikke behersker verken norsk og/eller engelsk, og denne gruppen har hatt en sterk økning. En fengselsbetjent fortalte nylig at når han var på vakt på lørdager, var det en innsatt som pleide å spørre han: "Halleluja tomorrow?" Den innsatte kunne kun sitt eget språk, og dette var hans måte å spørre om det skulle være gudstjeneste neste dag. Hvordan kan vi best inkludere andre med annen bakgrunn i vår "norske" guds-

tjenestefeiring? De norske innsatte sier nemlig det er meget viktig for dem at gudstjenesten holdes på norsk.

Noen innsatte har ingen kjennskap til kristen tro; noen har ganske mye, og noen oppfatter alt i lys av annen religiøs tro. Kirkebakgrunnen er svært økumenisk, fra den ortodokse kirke til ulike samfunn med utspring i pinsebevegelsen. En del er muslimer med ulik grad av praktisering. De er i fengsel for kortere eller lengre tid, og felles er at de frivillig kommer på gudstjenestene.

Med erfaring fra menighet der Allehelgensdag var en viktig kirkesøndag, og inspirert av bandkonserter ba jeg innsatte Allehelgensdag i 1989 bruke egne lightere (Det hadde alle i lommen) til å tenne telys og sette ved alteret. Å tenne lys som symbol for sin bønn ble fort et eget fast ledd midt i gudstjenesten. Vi har det slik fremdeles, men nå med lysglobe og uten lightere. Det er viktig for sikkerheten at presten har kontroll på lysene. Levende lys er ellers ikke tillatt i fengselet. Denne ordningen gjør at man kan be ved å gå fram og uten ord, og det er en handling som er forståelig uavhengig av kirkesamfunn. I andre fengsel har de ulike andre ordninger knyttet til lystenning

Gudstjenestene i fengsel er ofte i flerbruksrom. Tidligere hadde vi gudstjenestene i en sliten gymsal, og rommet krevde mer "pynt" for å oppleves høytidelig. Kirkerom er annerledes; der er form, lys, symbolbruk og utsmykning et sammenvevd og gjennomtenkt uttrykk for tro. Vi har et felles "kirkespråk" i form av handlinger og symboler. Nå har vi gudstjenestene i et fint forsamlingslokale, og som oppleves som sakralt når alteret bæres inn. Innsatte sier rommet gir viktig "kirkefølelse". Vi pynter med blomster, som er viktig i en tilværelse der man omtrent ikke ser blomster. Musikk er en viktig del av en gudstjeneste, og vi har en dyktig pianist. Mange innsatte sier at musikken betyr mye, og vi prøver å ha musikk fra litt ulike kristne uttrykksformer. På en gudstjeneste i Sør-Afrika opplevde jeg at melodien var den samme som søndagen før i Gand kirke. Jeg kjente på trosfellesskap selv om teksten var på zulu. Klokkeringing (skipsklokke) og tekstlesning ivaretas som regel av innsatte, men innsattes deltakelse i sang er nokså begrenset. Vi er så heldige at vi har tre trofaste gudstjenestedeltakere som kommer utenfra. De er gode sangere, og de deltar i liturgien. Deres trofasthet og diakonale innsats år etter år blir lagt merke til av både innsatte og ansatte. Frivillige som er vant til å være i fengselssammenheng, er det som fungerer. Av og til har vi ekstra musikk hvor han som spiller, også leser bibelteksten på russisk.

I forbindelse med visitas på fengselet i 1992 ble det trykket engelsk oversettelse inn i programmet, og siden har vi fortsatt med det. Da kan de som kan engelsk/noe engelsk, lese hva liturgien betyr, og bibelteksten. Jeg ser at mange tar med seg programmet når de går. For mange år siden ba jeg om høymesseliturgien på russisk fra Kirkerådet, men det fantes ikke. Det er ikke lenger aktuelt, men jeg skulle fortsatt gjerne hatt Fadervår og trosbekjennelsen på en del aktuelle språk. På fengselsprestkonferanse i utlandet har jeg opplevd at vi kunne be Fadervår på vårt eget språk, og vi prøver dette og hos oss. Vi pleier også å ha noen setninger på engelsk i prekenen.

I slutten av mai var de fleste av landets fengselsprester samlet i Trondheim til fagdager. Det var fint å høre om andres gudstjenesteerfaringer, og en kollega fortalte om prekenoversettelse til polsk via data, og som ble delt ut.

Fengeselprester har lang erfaring i gudstjenestearbeid i et flerkulturelt miljø og med mennesker med meget stor spennvidde i sine livserfaringer. Det har andre prester også fra sine lokalmenigheter og institusjoner, og det vil være fint med utveksling av erfaringer.

"VÅRT LILLE LAND"

Den norske kirke er og har vært et viktig trosfellesskap i vårt langstrakte land. Det blir mange ganger sagt at Kirken er lokal og internasjonal. Den er også nasjonal, og jeg ønsker sterkere samarbeid på landsplan og fokus på hvordan vi kan støtte hverandre. Kanskje kan menigheter på ulike steder ha faste samarbeidsavtaler? Disse kan bestå av besøk; menigheter med turopplegg kan samarbeide eller andre muligheter.

De fleste av prestene her i bispedømmet er herfra, og få har nyere erfaring fra andre landsdeler. Jeg vil gjerne høre mer tiltak fra andre steder i

landet, og jeg ønsker å høre om praktiske ideer som enkelt kan gjennomføres. Noen steder er menighetskjernen ikke så stor eller som her i fengselet, der den mangler. Jeg ønsker at Kirkerådets nettsider hadde mer stoff som på en enkel måte kunne brukes uten at det krever så mange frivillige. Kvinner gjør mye menighetsarbeid, men jeg savner flere kvinnestemmer. Jeg håper å høre mer fra kvinner i prestetjeneste om deres erfaringer og tanker om menighetsutvikling. Samtidig håper jeg at kvinnelige teologer blir benyttet som foredragsholdere når det holdes konferanser og samlinger.

Min opplevelse er at vår kirke har vært og er en misjonerende og diakonal kirke. Man har vært aktiv i å nå ut til mennesker både i nærmiljøet og utenfor landets grenser. Dette er et arbeid som må både fornyes og vedlikeholdes på en klok måte. Det har vært mange variasjoner av mindre grupper i hjem eller menighetshus der Bibelen har vært i fokus. For en som daglig vandrer i ganger med fengselsceller, er ikke cellegruppe et naturlig ord, selv om jeg vet at betydninger er hentet fra en annen sammenheng. Det samme gjelder i en viss grad fokus på å samles i private hjem. Det forutsetter at man har et hjem som passer, at det er greit for de andre som bor der, og at man ikke sliter med sosial/psykisk utrygghet. Det refereres ofte til de første kristne, og jeg lurer på om forskere vet om det gikk på omgang å ha samling, eller om man var samlet i et par utvalgte, bedrestilte hjem?

Den store opplevelsen i Trondheim for meg ble gudstjenesten i kapellet i Nidarosdomen. Domprost Ragnhild Jepsen forrettet, og kollegaene fylte det gamle rommet med sang.

Vi var felles i liturgi og nattverdfeiring. Det ga påfyll til hverdagstro og gudstjenesteliv i og utenfor murene.

luther

KIRKELIG ÅRSKALENDER 2014
149,-

Kirkelig årskalender er en klassiker! Her finner du en kombinert klassisk almanakk med bibeltekster knyttet til kirkeåret. Markeringen av helgen- og merkedager gir dagene innhold med søndagen som ukens sentrum. Her finner du også en oppdatert kontaktliste til kristne virksomheter.

www.lutherforlag.no www.bokogmedia.no

HELHETLIG ELLER ENHETLIG LEDELSE?

KOMMENTAR TIL PER KRISTIAN ASCHIM

AV ERLING BIRKEDAL, FORSKER/PROSJEKTLEDER PÅ MF OG MEDLEM AV KIRKEMØTET OG KIRKERÅDET
ERLING.BIRKEDAL@MF.NO

Takk til Per Kristian Aschim og Presteforeningen for kommentar i forrige nummer av LK til min artikkel i LK nr. 14. Det er helt riktig som Aschim skriver, at det er vesentlige problemstillinger jeg berører, men som jeg ikke har gitt entydige svar på. Artikkelen var en invitasjon til samtale om ledelse av kirken lokalt, og dine kommentarer gir mulighet til videre refleksjon.

Når jeg foreslår å innføre et lokalt kirkestyre, er ikke mitt hovedanliggende å løse ledelsesutfordringen ved å "tenke på et tall", som du skriver. Jeg er heller ikke i denne omgang så opptatt av å presisere hva som skal løses på ulike forvaltningsnivå, og jeg ser bevisst bort fra nåværende struktur. Min innfallsvinkel er å spørre hva som kan være mest tjenlig for å ta vare på kirkens viktigste ressurs, nemlig sine medarbeidere – ansatte og frivillige. Jeg erfarer at det i dag er en delt ledelse som dessverre er ressurssløsende og til tider lite tjenlig for å ta vare på kirkens medarbeidere.

Jeg er helt enig med Presteforeningen og Aschim i at menigheten er det viktigste. Jeg vil si det så sterkt at den kirkeordning som ikke støtter opp om menigheten, bommer på sitt formål. At soknet er grunnenheten i kirken, er også noe som har vært uttalt i flere Kirkemøtevedtak de siste årene. Jeg tenker derfor at vi må starte med å sikre en god ledelse i denne kirkens grunnenhet, for at dette ikke bare skal bli gode ønsker. Når jeg introduserer det jeg beskriver som "egnet enhet for helhetlig ledelse", er det et forsøk på å kombinere hensynet til denne grunnenheten og Kirkemøtets målsetting om felles arbeidsgiveransvar. Vi vet, slik også Aschim påpeker, at det er mange små sokn som i praksis ikke kan holde seg med egne ansatte, og enda mindre en robust personalledelse. Vi må derfor søke etter egnede enheter for å utøve et felles arbeidsgiveransvar. Jeg legger også til grunn at noen av dagens fellesråd/kommuner er for små for å egne seg til å utøve et arbeidsgiveransvar for alle kirkelig ansatte, inkludert prestene. Det er da jeg leter etter hva som kan være tjenlig enhet, og antyder en størrelse ut fra antall ansatte og ikke ut fra geografisk størrelse eller nåværende kommuneinndeling (som også raskt kan endre seg). Jeg tar en slik tilnærming fordi jeg velger å ha personene i sentrum, ikke strukturen.

Det er videre et poeng for meg at det er et demokratisk organ på samme nivå, som er egnet for daglig utøvende ledelse. Jeg bruker begrepet "helhetlig ledelse" for å få frem at det er noen som har et helhetlig ansvar for all kirkelig virksomhet innen det området man har ansvar for. Et slikt helhetlig ansvar innen et område utelukker naturligvis ikke at man avklarer nærmere innhold og avgrensing av ansvar på ulike forvaltningsnivå. Poenget er at det må være en leder som ser og har ansvar for alle medarbeidere (også prestene), og at alle medarbeidere har et felles organ og person å forholde seg til som sin leder. En slik helhetlig ledelse har da også ansvar for at alle menigheter innen området sikres nødvendig betjening, ikke bare gudstjenesteliv, men også undervisning, diakoni og kirkemusikk. Det må være en god og samordnet ledelse for alle medarbeidere, der man arbeider i gjensidig avhengighet og forpliktelse. I en fremtidig kirkeordning mener jeg at prestene selvfølgelig hører

hjemme i en slik enhet. Jeg tenker at den mest kompetente person må være daglig leder for en slik enhet, og ofte vil nok det være en prest. Det lokale kirkestyret må også påse at hvert menighetsråd/hver menighet har en daglig leder som har ansvar for å tilrettelegge arbeidet lokalt (der det er flere menigheter innen et kirkestyre). Jeg ser det som helt naturlig at biskopen har tilsyn med de daglige ledere på linje med alle vigslede stillinger.

Jeg opplever det uklart når Aschim skjelner mellom på den ene side "daglig arbeidsledelse" og "enhetlig ledelse i soknet", og på den annen side "administrative funksjoner" og "tilsetting". Jeg er enig i at det er nødvendig med en daglig ledelse på soknenivå, og jeg er også enig i at ikke alle administrative oppgaver må løses på soknenivå. Men når Aschim holder tilsetting og arbeidsgiveransvar utenfor det han kaller "enhetlige ledelse", opplever jeg at han ikke innfrir Kirkemøtets mål. Her må jeg spørre direkte: Har Presteforeningen et annet mål enn Kirkemøtets enstemmige vedtak om felles arbeidsgiveransvar i en framtidig kirkeordning (KM 5/13)? I tilfelle vil vi ha en annen debatt enn det jeg forsøker, nemlig å forsøke å realisere Kirkemøtets fremtidige målsetting med en best mulig løsning, også for prestene. Jeg tenker det vil være umulig om kirkens mest sentrale medarbeidere, prestene, skulle være utenfor en lokal helhetlig ledelse i en fremtidig kirke. Jeg forutsetter at prestene vil være med å ta ansvar, og også påta seg lederroller og ikke trekke seg unna.

Jeg er klar over at det er mange spørsmål i min artikkel som jeg ikke har svart på, og som fortsatt må avklares (blant annet hva vi vil med prostiet/prosten, fellesrådet/kirkevergen). Utgangspunktet mitt er at vi må starte med det grunnleggende, menigheten/den lokale kirke, og så får vi ta det andre deretter. Jeg er redd for at en strategi med stadig nye detaljutredninger kan være et hinder for fremdriften med å få avklart framtidig kirkeordning. Kirkerådet har også fått en bestilling om "så snart som mulig å forberede en sak til Kirkemøtet som gir anledning til å fatte vedtak om grunnleggende veivalg" (KM 5/13, pkt 4). Jeg mener at noen premisser allerede er lagt i tidligere Kirkemøtevedtak, og at nye veivalg må tas på dette grunnlag. De premissene er blant annet soknet som grunnenhet og felles arbeidsgiveransvar. Jeg har lansert "lokal helhetlig ledelse" som et innsteg til dette og pekt på en mulig organisatorisk løsning. Jeg registrerer at Presteforeningen bruker "enhetlig ledelse" som et alternativ, men jeg forstår ikke helt hva dette betyr, og hvordan det kan være med å innfri Kirkemøtets mål. Jeg håper Aschim kan utdype nærmere hva som menes.

HAR DU ENDRET E-POSTADRESSE?

Da vi sendte ut invitasjon til LKs jubileumsseminar, opplevde vi å få feilmelding på en rekke av abonnentenes e-postadresser. Det gjaldt særlig adresser @c2i.net og @online.no. Vi ber om at dere som har endret e-postadresser, snarest mulig melder dette til redaksjon.lk@lutherforlag.no, slik at det ikke oppstår problemer når faktura for neste års bladkontingent skal sendes ut.

Redaksjonen

1863-2013
150ÅR

MØTE I NORDMØRE PRESTEFORENING

NOTIS VED SIGNATUREN "J. A."
PUBLISERT UNDER VIGNETTEN "KIRKELIGE EFTERRETNINGER" 29.12.1928

Nordmøre presteforening hadde haustmøtet sit i Kristiansund 27.–29. november i aar. Av 14 prestar paa Nordmøre møtte 13 og desutan 8 prestefruor.

Møtet byrja med gudsteneste med altargong i Kirklandets kyrkje tysdagskvelden. Sokneprest Wangberg preika, og sogneprest Konow heldt skriftetalen. Alle prestane og mange av kyrkjelyden samlast kring nattverdbordet.

Sjølve møtet vart halde paa hotel Bondeheimen. Her heldt sokneprest Flovik fylgjande dag foredrag um naademidlane. Etterpaa vart det eit livlegt ordskifte som dei fleste prestane tok del i. Baade av foredraget og ordskiftet gjekk det fram at folk i vor tid serleg hev syn berre for eitt naademiddel – ordet, medan sakramenti kjem i skuggen.

Neste dag heldt sokneprest Fjær Foredrag um "Nyare straumdrag i teologien". Foredraget gav eit greidt utsyn over dei ymse nyare retningslinor i teologien og gjekk serleg inn paa Barths syn. Samtalen etterpaa gav uttryk for at det var mange som hadde vanskeleg for at faa tak i Barths syn, serleg paa grund av den dialektiske metode han brukar.

Um ettermiddagen vart vedteke at senda ei fyreteljing til styret for Den norske kirkes presteforening um at det burde gjera noko for at skape ein opinion for at dei kyrkjelege fond vert rekna som kyrkjeeigedom og ikkje misser sin kyrkjelege karakter.

Fyrste møtedag var prestane bedne til middag hjaa fru CaroIine Knutzon. Andre dagen var dei til middag hjå prost Hansen. Ved middagsbordet her bar formanden, prost Johnsen, fram ein tak til prost Hansen og frue som mange gonger hadde teke imot presteforeningi, men no rimelegvis hadde hende som gjester sidste gong. Vidare bar han fram ein tak til sokneprest Haaland og frue som snart skal flytja frå Nordmøre. Baade prost Hansen og sokneprest Haaland takka og bar fram dei bedste ynskje for Nordmøre presteforening som dei baae hadde havt mange hugnadsame stunder i.

Møtet slutta torsdagskvelden med andakt av prost Hansen. Han var den som hadde skipa presteforeningi og var no tilstades for sidste gong avdi han hev søkt avskil og skal flytja fraa Nordmøre. Han minte um det vemodsfulde at vera komen dit at arbeidsdagen er slut. Det er mange ting som daa stig fram for tanken: ting som hev vorte forsømt, og ting som hev vorte daarleg gjort. Men det er ein ting me alle fær gleda oss over: den store tilgjevingi i Jesus Kristus.

Næste møte skal vera i Sunndal til vaaren.

Møtet sende helsingstelegram til biskopen.

SØNDAGSTEKSTEN

SILJE SØREBØ - TORE SKJÆVELAND - INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD

4. SØNDAG I ADVENT - JULAFTAN
JULENATT / OTTESANG

4. SØNDAG I ADVENT

22. DESEMBER 2013

Prekentekst: Luk 1,46–55
Lesetekster: Rut 4,13–17; Rom 15,8–13
Liturgisk farge: Fiolett

TIL DAGEN

I fortellerteksten denne dagen er det møtet mellom Maria og Elisabet som begge på mirakuløst vis venter barn, som står i sentrum. I dagens evangelietekst er det Marias lovsang som har fått plass. Gjennom både disse tekstene og lesetekstene kan vi hente fram stikkord som *lovsang, glede* og *forventning.* Med to gravide kvinner i fortellingens fokus kan vi også legge til beslektede ord som *ventetid* og *forberedelser.*

TIL TEKSTEN

Selv om Marias lovsang ofte leses isolert fra den tekstlige sammenhengen hos Lukas, er denne lovsangen en del av fortellingen rundt Jesu fødsel. Vi følger oppspillet til denne begivenheten ved at vi får høre om den gamle og ufruktbare Elisabet som blir med barn, og Maria som får besøk av engelen Gabriel som varsler hva som skal skje med henne. Maria reiser av gårde for å besøke sin slektning Elisabet, og det er i møtet mellom de to kvinnene at Maria bryter ut i lovsangen. Lovsangen gjør at handlingen i fortellingen stanser opp. Med denne lovsangen gir Lukas rom for *tolkningen* av hva som er i ferd med å skje, før handlingen kan rulle videre.

Denne måten å fortelle på kan minne oss om fortellingen i 2. Mosebok om befrielsen fra Egypt. Etter den dramatiske fortellingen om ferden gjennom Sivsjøen bryter både Moses og Mirjam ut i lovsang. Lovsangen tolker det som er skjedd, og bringer takken til Gud som Israels frelser. Når det gjelder innholdet i selve lovsangen, har Marias lovsang mange likheter med Hannas lovsang (1 Sam 2,1–10). Ellers kan vi se på Marias lovsang som en sammensetning av en mengde sitater, mest fra Salmenes bok. Alle trådene som vi kan trekke fra Marias lovsang og tilbake til GT, understreker at begivenhetene i begynnelsen av Lukas-evangeliet er viktige frelseshistoriske begivenheter. Det er fedrenes Gud, Israels Gud, han som frelste israelittene fra Egypt, og som gav løfter til fedrene, som nå er i ferd med å realisere sin frelsesplan gjennom Maria.

Selv om Marias lovsang skiller seg ut som en egen poetisk sjanger midt inni fortellingen og har

mange tekstlige likheter med poetiske tekster i GT, må vi ikke overse den tekstlige sammenhengen til fortellingen som omringer den. Jeg tenker da særlig på Elisabet (og barnet i magen hennes) sin profetiske hilsen da Maria kommer til henne i fjellbygdene: "Velsignet er du blant kvinner... Og salig er hun som trodde, for det som Herren har sagt henne, skal gå i oppfyllelse." (Luk 1,42–45) Elisabet priser Maria salig, og dette hentes opp igjen i lovsangen: "Og se, fra nå av skal alle slekter prise meg salig…" (v 48) *Salig* er et ord som er verdt å merke seg i denne teksten, fordi i bibelsk sammenheng er *salig* som oftest ikke brukt om mennesker som selv har oppnådd noe, men er knyttet til Guds handlinger, helt i tråd med det vi ser i denne lovsangen. Maria er salig, ikke fordi hun selv har lykkes, men fordi Gud har handlet og gjort store ting mot henne og gjennom henne.

En annen ting som er verdt å legge merke til i lovsangen, er bevegelsen fra det individuelle til det kollektive, noe vi også ser i Hannas lovsang. Lovsangens første del fokuserer på Herrens handlinger mot sin tjenestekvinne (v 47–49). I den andre delen av lovsangen vendes fokuset mot "dem som frykter ham" (v 50). Gjennom det Herren gjør mot den enkelte, rekker hans miskunn ut mot hele folket.

Temaene som tas opp i lovsangen, er gjengangere i hele Lukas-evangeliet. Det er de mektig og hovmodige som skal støtes ned, og de lave, de små og fattige, som løftes opp. På den måten kan vi jo se lovsangen som en prolog til hele Lukas-evangeliet. I lovsangen finner vi forventingene til hva som skal skje ved Guds rikes komme i Jesus Kristus.

TIL PREKENEN

Det er mange muligheter for dagens preken, som ligger i både teksten og i denne dagen som er så tett innpå jul. Jeg vil løfte fram eksempler på to mulige spor som en preken denne dagen kan følge.

Tid for tolkning

Det første sporet tar utgangspunkt i dette med at lovsangen skaper et brudd eller en pause i fortellingens handling. Dette skjer i møtet mellom Maria og Elisabet. Etter møtet med engelen, forbereder ikke Maria seg i ensomhet fram mot det som skal skje. I stedet oppsøker hun sin eldre slektning. De deler sine opplevelser med hverandre, og Guds plan blir tydeligere for dem. De får bekreftelse på sine underlige opplevelser i møtet med hverandre. I dette møtet blir det rom for både undring (v 43) og lovsang. Etter Marias lovsang skriver Lukas at Maria ble hos Elisabet i omkring tre måneder. Jeg forestiller meg at når de to kvinnene var sammen så lenge, fant de rom hvor samtalene, bønnen og lovsangen kunne fortsette, rom hvor de kunne hente opp alle fortellingene og sangene om Israels Gud, som de hadde lært fra barndommen av, og tenke over hvordan dette nå utspilte seg i deres egne liv. Sammen kunne de undre seg og glede seg over hvordan Gud gjorde dem til en del av sin plan.

Mange i dag kan oppleve hverdagen som et jag der det er om å gjøre å få "handlingene" fortest mulig gjennomført. Kanskje kan det i travle førjulstiden være fint å bli minnet om at vi kan se høytiden som et brudd eller en pause i våre hverdagsfortellinger, slik Marias lovsang skaper en pause i handlingen hos Lukas. Pausen i handling gir rom for tolkning. Prekenen denne dagen kan spørre hvordan høytiden kan være en tid hvor "handling" blir satt på pause, og undring og livstolkning kan finne sted. Vi kan fokusere på høytiden som en mulighet for at samtalene, bønnen og lovsangen kan få rom, ved at vi oppsøker Guds hus, synger de sangene vi har lært siden vi var små, eller ved at vi deler både bekymringer og gleder med hverandre i hjemmene. For noen kan det kanskje høres litt vel fromt og inderlig, men jeg tror vi med enkle grep og små ritualer kan åpne opp for at dette kan skje.

Er det en ting som står helt tydelig for meg fra julefeiringen sammen med mine foreldre, så er det ritualene ved julemiddagen hvor vi sang et par sanger, leste juleevangeliet mens jesusbarnet ble lagt i julekrybben, og pappa avsluttet med å takke og be for familie og slekt. Det var jo ikke det at vi aldri ba ellers, men fordi vi nettopp

hadde lagt jesusbarnet i krybben og sunget julesangene, var denne bønnen spesiell. Fordi navnene til dem jeg var glad i, ble nevnt og lagt fram for Ham som hadde gitt oss Frelseren, ble jeg minnet om at Han også var Giveren av alt annet godt i våre liv. Fordi vi henvendte oss med våre bekymringer til ham som i Jesus hadde sendt sitt lys til vårt mørke, ble jeg fylt med trygghet og forventning om at han ville fortsette å gjøre sine gjerninger i våre liv og i den verden vi lever i.

Salig er den…

Et annet spor vil kunne være å ta utgangspunkt i v 48: "Og se, fra nå av skal alle slekter prise meg salig…" Vi kan bringe fram spørsmålet om hva som gjør at Maria er salig.

Mange har forventinger til at jula skal være en harmonisk og lykkelig tid. Det skal være avslappende og hyggelig. Det skal være god mat. Det skal se pent ut, og familien skal ha det fint sammen. Så kan det jo være at det ikke alltid blir slik. Noen opplever at de høye forventningene øker stressnivået. De klarer ikke å være så lykkelige som de gjerne skulle vært.

22. desember kan være en gyllen anledning til å preke om ordet *salig* som noe litt annet en *lykkelig.* Mens *lykke* gjerne kan handle om hva vi har klart å oppnå, er ordet *salig* knyttet sammen med Guds handlinger med oss og gjennom oss. Med utgangspunkt i Marias lovsang kunne vi kanskje sagt: Salig er den som ser seg selv som en del av Guds plan.

Martin Luther King kan være et godt eksempel på akkurat dette. Når vi tenker på at han levde i en utfordrende tid for de svarte i USA, er det interessant å høre hvordan han begynner talen han holdt i Memphis fire timer før han ble skutt. Han begynner med å si at hvis Den allmektige Gud hadde spurt om hvilken tid han aller helst ville leve i, så ville han gjort en reise i tiden og betraktet store og viktige perioder i verdenshistorien. Men han ville likevel ikke stoppe opp ved noen av disse periodene. Han ville sagt til Den allmektige at hvis han bare kunne få leve noen år i det århundre som han nå levde i, så ville han være lykkelig. Han ville være lykkelig fordi han fikk være med å gjøre en forskjell i kampen for like rettigheter for alle Guds barn på jorda, både svarte og hvite.

Salig er den som ser seg som en del av Guds plan. Martin Luther King levde noen vanskelige år før han ble skutt, men han så en mening i at Gud hadde satt ham til å leve akkurat i den tiden og på det stedet hvor han var.

På samme måte kan vi spørre oss hvorfor Gud har satt oss til å leve akkurat i den tiden og på det stedet som vi er. Vi kan lengte etter den samme bevegelsen fra det individuelle til det kollektive, som vi ser i Marias lovsang, og som fant sted i Martin Luther Kings sitt liv. Vi kan be om at Gud som rekker den enkelte av oss sin nåde og frelse, også kan handle i kjærlighet mot andre mennesker gjennom oss. For salig er den som trenger Gud. Salig er den som setter sin lit til at Gud kan handle gjennom oss ufullkomne mennesker, akkurat her, akkurat nå. Salig er den som ser en slik mening med sitt liv.

TIL GUDSTJENESTEN

Når det gjelder salmer for denne dagen, så kan det jo passe med både salmer fra advents- og juletid og salmer som står under Maria budskapsdag. Jeg nevner under noen aktuelle salmenummer fra den nye salmeboken:

Nr. 72 Vem har tent den stjärnen
Nr. 7b Opp, gledes alle
Nr. 125 Guds folk
Nr. 126 Frå englemunn (ny oversettelse av Are Brunnvoll, baskisk folketone)
Nr. 129 Lovsangen toner
Nr. 130 Alle kilder bryter fram i glede
Nr. 131 Vi synger med Maria

SILJE SØREBØ
KAPELLAN I HOLMLIA
SILJE.SOREBO@OSLO.KIRKEN.NO

JULAFTAN

24. DESEMBER 2013

Preiketekst: Luk 2,1–20
Jes 9,1a.2.6–7; 1 Joh 1,1–4
Liturgisk farge: Kvit

FØR DAGEN

I år har eg tenkt på Kvirinius. Han som var landshovding i Syria. Til vanleg er han ein perifer person i jula. Men i år kling ordet Syria på ein heilt annan måte enn før. I år har ordet Syria fått nokre bilde hengande ved seg, og det er ikkje gode og søte julebilde. Men kanskje er det meir sant i forhold til juleevangeliet. For i det landskapet og i dei byane vi no har sett på TV, var det ein gong Kvirinius sine effektive, romerske soldatar som leita etter opprørarar. Barnemordet i Betlehem vert berre småtteri i forhold til det som har skjedd i år. Me treng ikkje lenger å lura på kor mange barn ein herskar i Midtausten er villig til å drepa for å halda på makta.

I skuggen av storpolitikken, med krig og terror på TV, skal me feira jul i kyrkja, og me kan velja å seia: No vil me berre ha det søtt og koselig. Eller me kan seia: Til denne jorda, plaga med krig og vondskap kom Gud.

TIL TEKSTEN

I skuggen av storpolitikken, med soldatar og skatteoppkrevjarar, reiste eit einsleg par frå byen Nasaret i Galilea og opp til Judea, til davidsbyen, som heiter Betlehem

V 1–7: Lukas koplar forteljing til verdshistoria, den politiske historia, til geografi og slekt og personleg historie. Han startar i det store og zoomar som du kan gjera på google maps: Frå Keisaren og det romerske imperium inn til ein utkant i det romerske riket, inn til ein liten by, inn til ein mann som er trulova og har fått ansvar for ein familie, inn til ei kvinne med eit barn i magen, og vidare inn forbi menneska sine bustadar, for der var det ikkje plass, heilt inn blant dyra, inn til ei krybbe: Der er Jesus – så langt ned du kan koma – til vårt nivå.

V 9–12: Det same skjer i engelen si helsing: Det går frå det store til det nære. Fyrst er det alt folket, nok først og fremst det jødiske folk, men det er ikkje avgrensa; det universelle kling med, akkurat som i løftet til Abraham (1,73); så zoomar han inn til Davids by like ved, både nær geografisk og nær med løftet om ein ny Davids etterfølgjar (1,69). Så zoomar engelen enno meir inn, til barnet, sveipt i ei krybbe – til vårt og gjetarane sitt nivå.

Engelen kunngjer ikkje berre; han tiltalar gjetarane. Eit hovudord er "dykk". "I dag er det fødd *dykk* ein frelsar." Sjølv om me får det store perspektivet, har frelsa ein personleg referanse. Det store frelseshistoriske sveipet med Davids by og heile folket endar i eit "til deg". Evangeliet må bli personleg for å tenna den store julegleda.

Tre ord er brukt om Jesus for å visa kven han er: Frelsar, Messias, Herren. Frelsar er brukt om Gud (1,47) og indirekte om Jesus som "eit horn til frelse" (1,69). Tittelen Messias viser at det nyfødde barnet verkeleg er den komande frelsarkongen av Davids ætt (1,32–33). Tittelen Herre viser at han er noko meir enn ein jordisk konge, jamfør leseteksten Jes 9,6–7.

V 14: Englesongen er ein proklamasjon av resultatet av Jesu fødsel meir enn ein lovsong adressert til Gud. Resultatet av at Jesus er fødd, er at Gud vert æra, og at frelsa vert gjeven til menneska. Fred er her meir enn fråvær av strid; det representerar summen av velsigning og frelsesgåver som er knytt til at Messias kjem. Han gjev oss ein ny tilstand av fred mellom Gud og menneske. Guds haldning til menneska vert understreka i siste linje: "menneske som Gud har glede i."

V 15–20: Gjetarane er representantar for alle som trur. Dei kan vera dei "låge" som Gud lyfter opp i 1,52 i 4. s. i adventstida sin preiketekst. Gjetarane blir bodberar om frelsaren slik som englane. For begge endar det med lovsong.

TIL PREIKA

Hovudbodskapen julekvelden er: Ei glede for alt folket. Evangeliet er i engelen sin bodskap. Målet for preika må vera at det same kan skje med oss som med gjetarane: Lovsong og glede over at frelsaren er nær oss.

Dette er ikkje dagen for å henta fram andre forteljingar til å illustrera med, særleg ikkje for born. Når dei ikkje har inne bibelforteljingane, kan dei ikkje skilja dei og andre forteljingar frå kvarandre, og blir lett forvirra. Lat det heller vera eit mål at Bibelen sine forteljingar skal stå levande for dei etter preika, og knytt bodskapen til det. Gjer juleevangeliet levande så dei ser det for seg, men ikkje dvel med for mange detaljar, kanskje berre ein.

Juleevangeliet zoomar inn slik me har vent oss til å gjera på kartet på skjermen: Frå den store vanskelege verda til vår vesle og mi eiga verd. Det startar i imperiet med keisaren og endar midt blant vanlege folk, i ein stall – akkurat der menneska er, styrt av krefter utanfor seg sjølv, av fjerne herskarar og redde og slitne etter reise, fødsel, nattevakt og englebesøk. Der er Gud nær; det er juleevangeliet.

Kan ein bruka dette som eit bilete på oss i vår tid? Me kan ha kontakt med heile verda på nettet og sosiale medier, men kan zooma inn til er det til slutt berre me og venene igjen, og når skjermen er slått av, er det berre eg. Og så langt inn kom Gud for å vera oss nær; det er juleevangeliet. Ein kan og zooma inn jula på same måten: Heile landet feirar jul. handelsstanden med julegater og pynta butikkar, skulane med førebuing, heimane med pynting og matlaging og gåver. Den enkelte pyntar seg og kjem i kyrkja, men zoomar me inn til berre oss sjølv, så er det berre eg. Og her er Gud nær; det er juleevangeliet.

Alle har nokon tankar eller bilete som dukkar opp når dei høyrer eit ord. Når eg seier "Josef og Maria", så dukkar det opp bilete hos oss, av ei forteljing, av ei julekrubbe, av ein julesong kanskje. Og når eg seier "Kvirinius", dukkar det kanskje opp bilete eller lyd av juleevangeliet. Men når eg seier "Syria", dukkar det opp bilete som ikkje er så koselege, for der er det krig. Likevel står det Syria i juleevangeliet. For det var til den jorda der det er krig, der menneske har det vondt, at Jesus kom. Det er på denne jorda der ikkje alle har det godt, at han er frelsar – sjølv om det ikkje er søtt og gjev julestemning. Slik er det for nokon; det er ikkje alle som får god julestemning av å høyra om jul; det kan dukka opp nokon ganske andre bilete. Eg veit ikkje om dei er berre gode for alle. Men midt inn i denne jula har engelen sagt at me må fortelja om gleda. For julebodskapen må zoomast heilt inn til kvar og ein som sit med sine personlege julebilete i tankane.

Engelen sa: I dag er det fødd deg ein frelsar! Og menneske som Gud har glede i – dukkar det då opp bilete? Eller må me seia: Er det til meg? Ja, det er deg. Det er du som skal få gleda. Og medan me sit med kvar våre bilete i tanken, med kvar våre liv skal me dvela ved juletankar: Jul er ei stor glede til alle folk, også oss i kyrkja: Det er fødd deg ein frelsar. I dag kan du ta imot gledesbodskapen som er til deg!

TIL GUDSTENESTA

Skal ein berre ha ein tekst, bør ein velja Jesajateksten om "eit barn er oss fødd". Salmar denne dagen reknar eg med at ein ikkje treng noko hjelp til. For mange er det berre i kyrkja denne dagen dei syng julesalmar, så la dei få synga med på dei gode gamle.

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF I BJØRGVIN BISPEDØME
TOS@KYRKJA.NO

JULENATT / OTTESANG

24.–25. DESEMBER 2013

Prekentekst: Matt 1,18–25
Lesetekster: Mika 5,1–4a; 1 Joh 1,1–4
Liturgisk farge: Hvit

DEN HELLIGE NATTEN

Kirkerommet, liturgi og salmevalg: Et mørklagt kirkerom er det som kan møte den gudstjenestefeirende menighet denne natten. Kl. er 23 den 24. eller tidlig juledagsmorgen; det er mørkt; det er antagelig kaldt ute, og vi venter på å feire den hellige fødsel som fant sted i Betlehem.

Idet preludiet spilles, bæres dåpslyset/Kristuslyset inn i et mørklagt kirkerom, og fra dette lyset tennes de andre levende lyskildene i rommet. Lyset i kirkerommet slås på etter at de levende lysene har fått brenne alene en liten stund, men tidsnok til at menigheten kan synge med på første salme, som kan være "Mitt hjerte alltid vanker", NoS nr. 45. Eventuelt kan denne salmen fremføres som solosang, og det kan være kun levende lys til og med denne salmen.

Inngangsordene kan lyde slik: "Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden." (Joh 1,9)

Lovsangen kan være "Å kom nå med lovsang" (NoS nr. 49). Andre salmer som passer fint i denne gudstjenesten: "Djupaste mørker ligg over jord" (S-97 nr. 4), "Nå vandrer fra hver en verdenskrok" (NoS nr. 68), "Vi ser deg, Herre Jesus, som en av jordens små" (NoS nr. 71) "Det hev ei rose sprunge" (NoS nr. 38) og "Det lyser i stille grender" (NoS nr. 70).

Fra den svenske boken "bønboken – tradition och liv", Verbum 2003 har jeg oversatt denne bønnen, som kan brukes i gudstjenesten:

> Gud, i disse mørkeste dagene i året vil vi takke for vendepunktet
> der vi ikke lenger går inn i ett enda tettere mørke
> men der vi vender våre ansikter mot lysere dager
> Midt i den mørkeste av alle tider vender du ditt ansikt til oss og lyser opp
> med et nyfødt barns uutgrunnelige indre lys
> som for oss blir ett vendepunkt
> Takk for vendepunktet i vårt liv
> der tvilen vender seg til tro
> der vårt "sanneste jeg" blir tydelig – med et spedbarns sårbare ekthet
> Vendepunktet der maskenes og forestillingenes tid ligger bak oss
> slik som senhøstens dunkel gjør når julen har kommet
> Takk Gud for det lys som skinner klart også i dødsskyggens dal
> Hjelp oss å hvile i troen på at også vi,
> neste gang vi vandrer i mørket, skal få se ett stort lys
> Kom med et vendepunkt i hvert lidende menneskes mørke
> Kom med lysere tider for de barn som lider av hjemløshet
> og særskilt for de som i disse dager utvises fra vårt eget land til en uviss fremtid
> Du kjenner livets innerste og sanneste vesen
> Du som selv ble født under de enkleste kår
> Du som har oppfylt selve livet med ditt vesen
> Og som har gjort døden
> - ikke til ett sluttpunkt
> - men til ett vendepunkt. Amen

Det bør legges opp til en enkel liturgisk ramme denne natten eller tidlige morgenstunden i kirken, mer med tanke på at menigheten kan få lytte seg gjennom ord, tekst og musikk, enn at alle skal delta i mye veksellesing. Det meditative og direkte ønsker jeg skal prege nattens/morgenens gudstjeneste, og musikken spiller en viktig rolle. Jeg ønsker at gudstjenesten skal være en gjenklang av gudstjenestene som feires verden over denne natten, på Petersplassen i Rom, i fødselskirken i Betlehem, i kirkesamfunn og kirkerom verden over.

Til lesetekstene: Begge tekstene bærer noe historisk i seg; de knytter hendelser tilbake i tid "Hans opphav er fra gammel tid, fra eldgamle dager" … "Det som var fra begynnelsen, det vi har hørt, det vi har sett med egne øyne, det vi så

og som hendene våre tok på" … Barnet Jesus ble født i Betlehem, inn i en familie, en slekt og en historie; han ble oppdratt som en jødisk gutt, og han forholdt seg hele livet til sin kontekst. Men han brøt stadig stengsler satt av mennesker; han overgikk menneskenes forventninger. Jesu historiske tilknytning setter hans fødsel i et enda dypere perspektiv; han var ikke sendt fra himmelen uten jordisk tilknytning. Det er noe jordfast og konkret over profetiene om "Ham som skulle komme".

Til prekenteksten: Etter at Matteus har forankret jesusbarnets biologisk opprinnelse i 42. slektsledd, helt tilbake til Abraham (!), fortelles det konkret om barnets fødsel og om det hellige barnet sin jordiske familie. Mesteparten av denne nattens evangelium er fortellingen om en drøm. Josef opplever det mange av oss kanskje drømmer om, at ting bare skal falle på plass, at våre valg skal bli tydelig for oss, nettopp i en drøm. Det hele kan virke så såre enkelt…

Josef gis i drømmen støtte, konkrete råd og hjelp til å ta avgjørelsen om å fortsette sitt planlagte liv sammen med Maria, tross at hun var med barn før de hadde vært sammen. Det er rørende omsorg i engelens ord: "Vær ikke redd for å ta Maria hjem til deg som din kone..." Josef støttes i sin avgjørelse, og Josef får del i oppgaven som er tiltenkt den kommende sønnen: "...han skal frelse sitt folk fra deres synder."

TIL PREKENEN:

Kjært barn – mange navn: "Jesu navn hvor skjønt det klinger, la det runge over jord"

Etter skikken skulle Josef gi navn til sin nyfødte sønn, og for Josef ble den oppgaven lett; navnet var allerede gitt ham, i en drøm: "og du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder."

Enhver forelder kjenner til det å gi sitt barn et navn. Vi vil det skal være riktig; navnet skal passe til barnet. Noen har forventninger i slektens navnevalg å forholde seg til; andre velger fritt. Noen ser tilbake i tid, til historien; andre ser fram i tid og tenker nytt og moderne. Noen ser ut i verden og henter navn med andre impulser; andre ser inn i sitt eget land og egne tradisjoner og røtter.

Navnet er viktig – navnet sier noe om oss – navnet sier mye om hvem Jesus er.

Jesus, Guds sønn, Menneskesønnen og Messias, Immanuel, Guds lam, Vegen, sannhet og livet, verden lys, Ordet, det sanne vintre, døren og den gode hyrde, og så har du alle "kallenavnene": storeter og vindrikker, en som omgås syndere og tollere – Jesu navn er mange, og alle sier noe viktig om ham, om hans oppgave, om hans plass i historien.

Navnet skjemmer ingen

Det er ikke bare i moderne tid vi er opptatt av navn og person skal passe sammen. Det var også vanlig i bibelsk tid. "Navnet 'Jeshua' betyr frelser, for han frelser sitt folk fra alle dets synder." Jfr. Ole Chr Kvarme sin bok "Barnet og byen" s 212. Navnet "Immanuel" betyr "Gud med oss"; navnet "Messias" betyr "den salvede", og slik kan alle navn og begreper som ble og er brukt om Jesus, fortelle oss noe om hvem han var og er. Og dette er julens og kristendommens viktige budskap: Personen Jesus – hvem er han? Et spørsmål like aktuelt for menigheten i Norge i dag, som det var i Palestina på rundt 30-tallet e.Kr. Kan formidlingen av julens budskap vekke det spørsmålet i mette, glade og fornøyde nordmenn: "Hvem er Jesus?" – da har vi oppnådd mye som kirke.

Navnet som trekkes fram denne natten, "Immanuel – Gud med oss", er til håp og trøst for mange mennesker i en verden preget av urettferdighet, ondskap og råskap, eller av tom overflod, ensomhet og tunge dager. Navnet Gud bestemte for sin sønn, var "Gud med oss". I det navnet ligger det et løfte til oss.

Jomfruen som ble til den unge kvinnen

Bibel 2011 førte ikke bare til salgsrekorder for Bibel i Norge; den første også til høylytte diskusjoner. Særlig har debatten gått rundt denne nattens tekst der det i Matteus-teksten står "Se, jomfruen skal bli med barn," mens det i Jesaja 7,14 som det siteres fra hos Matteus, står "Se, den unge jenta skal bli med barn." Hvordan henger dette sammen? Har den nye bibeloversettelsen

kuttet ut troen på jomfrufødsel i Det gamle testamente? Nei, så enkelt er det ikke!

Vi har vært vant til å lese et sitat som bygger på den greske oversettelsen av GT, Septuaginta, der det hebraiske ordet "almah" var oversatt med det greske "parthenos", altså jomfru. Men det hebraiske "almah" betyr mer enn "bare" jomfru. Derfor har styret i Bibelselskapet valgt å oversette "almah" i Jes 7,14 med "ung jente". Dette utelukker ikke at hun var jomfru. Så ser det absolutt litt rart ut at det i teksten vi leser som denne nattens prekentekst står en ting, men når vi slår opp i Jesajas bok for å lese sammenhengen skriftsitatet er hentet ut fra, står det en annen ting… Du kan lese mer om dette på http://www.bibel.no/Bibel2011/Nytt-i-Bibel2011 og i Anders Aschim sin bok "Bibel 3.0 Bak Bibel 2011".

Josef sin rolle i julens evangelium

Denne nattens evangelium forteller oss først og fremst om Josef, tømmermannen fra Nasaret. Det er jo med den hellige fødsel som med de fleste fødsler: Vi bryr oss oftest om hvordan det står til med mor og barn. Også Josef må vi vel innrømme at i kirken har spilt rollen som en i kulissene; det har handlet mest om Maria og Jesus. Kanskje er dette natten å gi Josef en plass i begivenhetenes sentrum, i stedet for å plassere ham i skyggen der han har vært gjemt så mange år? La deg inspirere av Josef ved å lese Ole Chr. Kvarme *"Barnet og byen"*, kap 4 *"Josef – en rettskaffen mann"!* Selv finner jeg også tanker fra de mange dikt som er gitt ut om Josef; se bl.a. *"Poetenes evangelium"*, Aschehoug 1993. Særlig liker jeg Nordahl Grieg sitt dikt *"Josef"*, Poetenes evangelium s 16–17.

Lydighet – "Da Josef våknet av søvnen, gjorde han som Herrens engel hadde pålagt ham."

Josef ga barnet det navnet som var bestemt; han var lydig mot engelens ord. Josef gikk ikke fra Maria, men giftet seg med henne og tok vare på henne og barnet som ble født. Han var lydig mot engelens ord.

Det høres både enkelt og vakkert ut i evangeliet. Men vi vet alle hvor vanskelig eller krevende det faktisk kan være å "våkne fra søvnen" og så gå rett ut i gjerningene som er pålagt oss… Josef kan i natt få være vårt store forbilde. La oss be om at vi må være lydige som han, gjøre Guds vilje, som Josef – ikke å velge vår egen vilje og vei, men åpne oss for Guds ord og å gjøre etter det.

VELSIGNELSE:

Må den enkle krybben minne oss om alt vi ser er Guds skapelse!
Må hyrdene minne oss om at Gud kaller oss alle uansett hvilke vi er, her og nå!
Må englene minne oss på julens budskap om fred på jorden!

Oversatt fra svensk,
fra "bønboken" tradition och liv,
s. 456, Svenske Verbum 2003.

INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD
SJØMANNSPREST I HOUSTON
IMF@SJOMANNSKIRKEN.NO

luther

Magnus Malm

KJENNETEGN

Å søke Guds nærvær i en kaotisk tid

399,-

Den svenske forfatteren og sjelesørgeren Magnus Malm skriver om kjennetegnene på Guds nærvær i vår hverdag.

Sammen med den nye boken kommer et armbånd. Det er ment som en praktisk hjelp til å daglig holde fast ved kjennetegnene krybben, korset og ringen.

Vårt Land skriver: *"For svensken er bønn intet mindre enn et mirakel, fordi han ikke kan tenke seg noe annet som kan forandre menneskers liv så dypt og knytte oss til kilder bortenfor alt vi ser."*

www.lutherforlag.no www.bokogmedia.no

luther

Marian Nygård

JEG HAR JO ET GODT LIV

299,-

Marian Nygård forteller om livet med en alvorlig syk gutt. Om møte med helsevesen og sosialordninger, om familieliv, fortvilelse og håp, om jublende glede og overveldende takknemlighet.

Hun forteller ærlig og nakent, og hun tør å stille de store spørsmålene. Om troen på en Gud som ser oss og som kan gripe inn i livene våre.

Les den utrolige historien om sønnen Adrians helbredelse.

www.lutherforlag.no www.bokogmedia.no

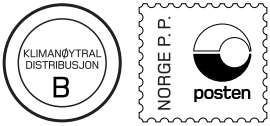

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), stipendiat Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO
Tlf. **91 17 65 37**
E-post: **redaksjon.lk@lutherforlag.no**

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post).
Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra
https://lutherskkirketidende.buyandread.com

Trykk: Bedriftstrykkeriet AS
Design: Kristin Walstad/ Message design